

ROMANO GUARDINI

KŘÍŽOVÁ CESTA

NAŠEHO PÁNA A SPASITELE

1941

DOBŘE DÍLO VE STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ

KŘÍŽOVÁ CESTA

ROMANO GUARDINI

KŘÍŽOVÁ CESTA

VE STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ

ÚVOD

Tato knížečka jest věnována nejkrásnější a nejstarší ze všech lidových pobožností, křížové cestě našeho Pána a Spasitele. Tato pobožnost vznikla opravdu ze srdce lidu. Z jeho touhy, aby si živě představil svatá tajemství vykoupení a mohl si říci: tak tomu bylo a zde se událo to a tam ono. Vznikla z touhy lidu, také se toho zúčastniti.

Jistě kráčeli již křesťané starobylé obce jerusalémské občas v nábožné vzpomínce onou cestou, kterou Ježíš kdysi musel jíti. Tu znovu vyvstalo živě před jejich vnitřním zrakem všecko, co se událo na této cestě, na oné křížovatce ulic, co jim pronikalo srdcem v oněch hodinách plných stísněnosti, co však později zjevilo ve světle velikonočního rána a plnosti Ducha Letnic svůj nekonečný význam. Svě vzpomínky vyprávěli druhým a tito opět dalším. A tak prastarým ústním podáním shledával poutník, který přišel později do Jeru-

saléma, že nejdůležitější události poslední cesty Páně jsou spojovány s určitými místy. U nich konal svoje »statio-zastavení«, (což znamená ve staré církevní mluvě zastaviti se ve zbožné vzpomínce, v bohoslužebném úmyslu) a vmyslel se nazpět do oněch časů a bylo mu, jako by byl sám jedním z onoho malého, věrného hloučku, který následoval tenkrátě soucitně našeho Pána.

Později přišli na západě na to, aby si vyobrazili události této bolestné pouti a umístili obrazy v kostelích. Tím se mělo zpřístupniti toto cvičení v posvátném rozjímání i těm, kteří nemohli podniknouti pouť do svaté země. Byli to zvláště františkáni, kteří o to pečovali. Křížová cesta, jsouc omezena s počátku jen na kostely tohoto řádu, byla brzo zřizována v každém městě, až konečně bylo dovoleno všem kostelům a kaplím při zachování určitých formalit, zřizovati si jejích 14 zastavení. Tím se staly každému stejně dosažitelnými i duchovní milosti pobožnosti křížové

cesty; tomu, kdo křížovou cestou kráčí, tedy od jednoho zastavení ke druhému putuje a s lítostí nad svými hříchy rozjímá o tajemstvích utrpení, udělují se tytéž odpustky, jako kdyby šel cestou utrpení v Jerusalemě.

Takto vznikla křížová cesta, jak ji dnes známe. Je to lidová pobožnost nejryzejšího rázu: obraz spojený s myšlenkou, zevnější úkon s vnitřním přesvědčením, dějepisná pravda s tvorbou věřící duše. Spíše než kterákoliv jiná je s to přiblížiti se utrpení Páně způsobem zároveň uctivým a důvěrným, nenuceným a přece vytvořeným způsobem, jenž je lidu vlastním. Dosvědčují to zvláště ona zastavení, jejichž obsah nevyvěrá bezprostředně z Písma svatého, jako na př. pád Páně pod křížem. Zde tvořil volně a vystihl věc správně. Či není vůdčí myšlenkou celé pobožnosti, že Pán opět a opět klesá pod přetěžkým křížem a opět a opět povstává silou své lásky? Konečně i setkání Páně s Veronikou se jeví tomu, kdo se nad ním hlu-

boce zamyslí, jako zázračný výtvor náboženské vroucnosti.

Pokaždé dovede křížová cesta něco říci tomu, kdo se ji modlí. Brzy to, brzy ono zastavení proniká svou mluvou k duši. Mnohý obraz zůstává dlouho němý. Pojednou však, byv nějakým duševním dojmem probuzen, počne náhle promlouvat k duši. Jiné obrazy zase provázejí duši svým zářícím tajemstvím po mnohá léta. A zvykne-li si někdo uzavíratí do křížové cesty své osobní dojmy, mučivé otázky a svou bezradnost, dostane se mu nezřídka netušeného světla a nenadálé útěchy. Dvě věci nám chce tato pobožnost říci. Za prvé nás vybízí, abychom také sami tělesně cítili, co Pán trpěl. Kráčíme s ním, s ním neseme kříž. Tu se nám teprve otevrou oči a vidíme, jak veliká je Spasitelova láska a jak veliká jest naše vina. Učíme se lítosti a toužíme, abychom dostali milost opravdově se vnitřně obrátiti. Za druhé je křížová cesta školou sebezáporu. Vidíme, jak prožívá nejtrpčí

tělesné a duševní utrpení, avšak při tom se přemáhá z lásky k Bohu a lidem. A učíme se, abychom dokázali v neštěstí něco podobného.

V pobožnosti křížové cesty, jak ji podává tato knížečka, vystupuje do popředí tento druhý účel. Prvního není sice opomenuto, hlavní důraz je však položen na to, aby nám byla křížová cesta školou, kterak přemáhati utrpení. Aby ten, kdo se ji modlí, nacházel v jednotlivých zastaveních svůj vlastní život, aby viděl své denní utrpení spojeno s utrpením Páně a tím načerpal poznání a sílu, jak má své utrpení nejen nésti, nýbrž i přemáhati.

První zastavení nám na př. ukazuje Pána trpět tak nespravedlivě, až to pobuřuje naše city a učí nás, abychom hledali oporu ve vůli Boží a snášeli i to, o čem se nám zdá, že jsme si toho nezasloužili. - Od Ježíše, beroucího kříž na ramena, se učíme býti připraveni a vzíti odhodlaně na sebe každé utrpení, které se dostaví. - Pán padá a opět povstává; tu chápeme, že kaž-

dý kříž se nám bude zdát nad naše síly, ale nezoufejme, neboť se nám dostane posily, abychom neklesli na mysli. - Jak musíme překonati v sobě bázeň před lidmi, lidské ohledy, ba i lásku k lidem, postaví-li se mezi nás a Boha, ukazuje nám těžká oběť, kterou přinesl Ježíš, odchází je od své matky. - Šimon Cyrenský musí býti přinucen, aby pomohl Pánu; zastydíme se za svou ochablost a učíme se vypořádati se se svou samotou a utrpením i bez cizí pomoci. - Vidíme, jak Ježíš hodnotí v dobrotě svého božského Srdce, jež je otevřeno všem, nepatrnou službu Veroniky. Něco podobného se musíme naučit i my, abychom byli přes všechna vlastní soužení vůči druhým jemnocitní a dobrotiví. - Pustý nevděk zástupu sráží Pána po druhé k zemi, ale i za tyto lidi trpí jeho láska. Dává mu sílu, aby znovu povstal. Tu vyrůstá před námi veliká myšlenka, abychom činili podobně i my, své utrpení za druhé obětovali a obrátili je v požehnání pro ně. - O dobrotě Ježíšova srdce mluví

i příští zastavení, kdy přes všecku svou hroznou bídu plní klidně dál své poslání a napomíná plačící ženy. To nás nabádá k tomu, abychom zůstali i v nejtěžších dobách věrni svým povinnostem. - Padá po třetí a opět se sbírá. To nám káže důrazněji než všechna slova, že Bůh nežádá od nás, abychom nikdy neochabovali, nýbrž chce, abychom vždy s dobrou vůlí začali znovu. - Berou mu jeho oděv, jak hořká to hanba pro Pána. Tak jako on musíme státi i my, jde-li o naši čest, a držet se Boha. - Jest přibit na kříži, nemůže dělati už nic jiného, než viseti a trpěti. Takové doby nastanou i nám, že již nebudeme moci nic jiného dělati a kdy nám nic nezbyde, než vytrvati s Bohem. - Kristova smrt mocně hlásá božské tajemství utrpení, jež někdo nese za jiné. - Snětí s kříže připomíná nám semeno, které musí zahynouti, má-li přinésti užitek a učí nás, abychom hleděli na utrpení jako na svaté símě. - Hrob mluví konečně o velikém poselství, že po každém Velikém pátku

nastanou Velikonoce i pro nás. Křížová cesta je svatou školou života a utrpení, ve které nalézáme zpodobněn svůj denní život.

Ještě několik poznámek k této pobožnosti. Jak bylo již o jejím účelu vyloženo, klade se hlavní důraz na rozjímání. Proto se sotva hodí ke společné modlitbě a poslouží spíše tichému pohroužení do sebe. Verše, kterými obyčejně každé zastavení počíná: »Velebíme Tebe, Pane Ježíši Kriste a dobrořečíme Tobě, neboť jsi nás skrze svůj svatý kříž vykoupil« a na konec »Smiluj se nad námi, Pane Ježíši, smiluj se nad námi,« byly vypuštěny, aby pobožnost nebyla příliš dlouhá. Rovněž tak »Otče náš, Zdrávas Maria« a chválorčení »Sláva Bohu Otci«, které se obvykle ke každému zastavení přidávají. Církev tu neváže duchovní milosti na žádné zvláštní modlitby.

I toto budiž ještě podotknuto: tato knížечka chce modlícímu naznačiti, jaké po-

klady leží skryty v křížové cestě a chce mu pomoci, by si je sám pro sebe získal. Ten tedy pochopí její úmysl nejlépe, kdo použije toho, co mu ona říká a pak sám půjde a postaví svůj vlastní život do světla utrpení Páně. Kdo sám bude o něm přemýšlet, sám se ptát, ten zajisté pro sebe určenou odpověď nalezne. Čím dříve se tato knížečka stane zbytečnou, tím dříve bude dosaženo toho, co její spisovatel zamýšlel.

Kdyby se zdál někomu tón pobožnosti příliš tichý, chtěl by pisatel podotknouti, že je určena právě pro denní, všední lopotu a denní utrpení. A takový všední den neví mnoho o vznešených citech a neví co s nimi začít. Hrdinství takového všedního dne spočívá právě v neustálé věrnosti v malém. Co potřebuje, jsou myšlenky a popudy, které by mu pomohly »vzít denně svůj kříž na sebe« a neztráceti při této klopotné, střízlivé práci odvahy. K tomu se zdály spisovateli vhodnými následující myšlenky, které pro ně-

ho v době asi 10 let ještě nic na své důležitosti neztratily.

KŘÍŽOVÁ CESTA NAŠEHO PÁNA A SPASITELE

I. ZASTAVENÍ

Ježíš k smrti odsouzen

Ježíš stojí před soudem. Ti, kdož ho obviňují, jsou lháři. Soudce je muž bez charakteru. Řízení výsměchem všemu právu. A tento soud uznává Pána vinným z těžkého zločinu. Trest je nejpotupnější a zároveň nejhroznější.

A Ježíš ví, jak upřímně to vždy myslel. Jak miloval lid a jak se pro jeho spásu stravoval. Proto musí tato hrozná nespravedlnost a lehkomyšlnost tohoto rozsudku otřásti srdcem Páně až ke dnu.

Jak by se asi vzpíral můj právní cit, kdyby mi chtěl někdo uložit nespravedlivý trest. Jak se bráním proti neštěstí, myslím-li, že si ho nezasluhuji. A přece vím, kolik jsem toho už napáchal. Jak musí zasáhnouti tato hanebná soudní komedie Pána až do morku. On však mlčí. Přijímá or-

tel úplně dobrovolně, poněvadž je v něm vůle Otcova, poněvadž jde o naši spásu. Ale všechno, co nyní bude následovat, je zcela ponořeno do trpké hořkosti, že je to nespravedlivé, nezasloužené.

Pane, Ty jsi šel napřed a razil mi cestu. Nyní mě nauč, abych Tě následoval, až udeří má hodina.

Bude-li mi zaslechnouti hrubým hlasem pronesený rozkaz anebo hanu, tu mi ukaž, co oprávněného je v nich skryto a nauč mě zapomenout na nespravedlnost v nich. Připadá-li mi nějaká povinnost nesnesitelnou, chci v ní poznati vůli Otcovu a poslechnouti. Přijde-li utrpení a já si myslím, že jsem je nezasloužil, nauč mé srdce, aby se podrobilo vůli Otcově, jak ty jsi to učinil. Stihne-li mě veřejné příkoří, kéž mi Tvá milost pomůže také jednou zcela mlčet a zjednání spravedlnosti přenechati Otci.

II. ZASTAVENÍ

Ježíš bere kříž na svá ramena

Ortel je vyrčen. Ježíš jej přijal mlčky. Nyní přinášejí kříž. Odsouzený si jej musí odnésti sám na místo popravčí. Pán bere na sebe dřevo utrpení. Nenechává si je s tupou myslí naložiti, nýbrž sahá po něm s rozhodností.

To není žádné nejasné blouznění. Co nyní přijde, stojí stroze a ostře ve vší své hrůze před duší Ježíšovou. O ničem si nedělá žádných klamných představ. Co ho pudí, není statečnost zoufalcova. Pán jest zcela svoboděn, úplně beze strachu.

V kříži spatřuje poslání Otcovo za naši spásu. Té si také žádá ze vší síly své duše. Proto jest jeho mysl jasná a usebraná. Jde kříži vstříc a odhodlaně po něm sahá.

Pane, něco jiného jest říci ve šťastných dobách: Jsem ke všemu odhodlán, co Bůh chce --- a něco jiného, být opravdu odhodlán, když se kříž dostaví. Tu je často

srdce ochablé a na všechna dobrá předsevzetí zapomene. Proto mi pomoz, abych stál pevně, když ona chvíle nastane. Možná, že je kříž již zde anebo velice blízko. Nechť přijde kdykoliv, chci býti připraven. Učiň mne silným a velkomyslným, abych nenaříkal a nezdráhal se před tím, co konečně musí jednou přijít. Chci tomu zmužile pohleděti v tvář a poznati v tom volání Otcovo.

Dej mi pevnou důvěru, že i toto utrpení slouží mému dobru a posilni mě, abych je vzal na sebe s rozhodnou myslí. Jestliže se to podaří, je už mnoho jeho hořkosti překonáno.

III. ZASTAVENÍ

Ježíš padá po prvé pod křížem

Celou noc nic nespál a od včerejšího večera ničeho nepožil. Vláčeli Ho od jednoho úřadu ke druhému. Bolesti a ztráta krve Ho oslabily. Všecka podlost lidí byla mu mukou. Proto je Pán tak hrozně unaven. Kříž jest pro něho příliš těžký, břímě přesahuje jeho síly. Nese je s chvějícími se koleny kus cesty, pak klopýtne o kámen, nebo do něho někdo v tlačnici strčí a on padá.

Jak hrubí jsou lidé v takových okamžicích. Smích, nadávky, rány padají jako krupobití na něho. Jakmile Ježíš může, sbírá se se země, zdvihá namahavě kříž na svá zraněná ramena a jde dál.

Pane, kříž jest pro Tebe příliš těžký, a přece jej neseš, poněvadž to chce Otec za nás. Břemeno kříže přesahuje Tvé síly a přece je nezhazuješ. Padáš a opět se sbíráš a neseš dále.

Nauč mě chápat, že každé opravdové utrpení musí se ramenům jednou ať jakkoliv zdáti příliš těžkým, vždyť ne pro utrpení, ale pro štěstí jsme stvořeni. Zdá se, že každý kříž jednou přesahuje naše síly. - Vždy přijdou ona unavená a strachuplná slova: »Už nemohu dál«.

Pane, silou své trpělivosti a lásky pomoz mi v takové hodině, abych neklesal na mysli. Ty víš, jak těžce dovede kříž tížit. Nemáš nám to za zlé, ochabujeme-li, pomoz nám, abychom opět vstali. Obnov moji trpělivost, vlej mi svou sílu do duše. Ta se opět vzchopí, vezme své břímě a půjde dál.

IV. ZASTAVENÍ

Ježíš potkává svou matku

Čekala asi na některé křižovatce ulic a přistupuje nyní k průvodu. Matka a Syn, nic spolu nemluví. Co by si také měli říci? Jsou spolu úplně sami na celém světě, přes pustou tlačenici kolem, oko v oku, srdce v srdci. Co utrpení a lásky jde jejich dušemi, co jde z oka do oka, ví jen Bůh sám. Chceš alespoň na chvílku uvážit, jak bylo jejich duším? Byl v nich pocit síly, neskonale něhy a hlubokého smutku, samá láska. A kdyby to snad bylo možné, že by matky nacházely v povrchnosti a otupělosti lidského srdce ochranu proti duševní bolesti - - -, Ona, vyvolená ze všech, sama Blízkost Boží, ji nenalezla. Jí bolest zachvívala až nejhlubším nitrem.

Byl to dlouhý, ač jen krátký okamžik. Tu pravilo oko Páně: »Matko, musí to tak být. Otec tomu chce.«

»Ano, dítě, Otec tomu chce a Ty - - nechť se tedy tak stane.«

Ó, Pane, milý Pane, jen já jsem vinen touto hořkostí. Za mne jsi odešel od své matky.

Pane, nechť tato oběť není pro mě marná! Kéž i já takovou přinesu, až mě Bůh bude volat, a srdce se cítit poutáno lidmi. Nauč mě přemáhat bázeň před lidmi, bude-li mě překážet, abych Tě vyznal. Nauč mě setrást se sebe ohledy na lidi, budou-li mě zdržovat od povinnosti.

Nauč mě, abych sám dovedl přemoci lásku k lidem, i kdyby byla sebe větší a čistší, jakmile budu v nebezpečí, že bych se Ti pro ni zpronevěřil.

Ale Pane, nauč mě to učiniti tak, jako jsi to učinil Ty: s láskou. Ne příkře, ne bezohledně, nýbrž šetrně a jemně.

A jsem si jist: musím-li zranit lásku pro Tebe, pak bude posílena v Tobě. A co ztratí pro Tebe, tisíckrát získá v Tobě.

V. ZASTAVENÍ

*Prinutili Šimona Cyrenského, aby pomohl
nésti kříž Ježíši*

Na kratičký okamžik objal Pán svůj domov: lásku mateřskou. Nyní musí opět ven. Dvojnásob hořce pociťuje všechnu surovost kolem sebe, dvojnásob tíží kříž. Je samotný. Ti, kteří ho milují, jsou bezmocní; ti, kteří by mu mohli pomoci, nechtějí.

Když vojenská stráž vidí, že jeho síly již selhávají, uchopí sedláka, vracejícího se s pole, jménem Šimona, aby pomohl nésti. On však nechce. Je unaven, má hlad, chce jít domů, najíst se a odpočinout si. Nač by se dřel tam pro toho buřiče? Brání se, stráž ho musí nutiti. Pak teprve přiloží ruku, jsa rozloben a pobouřen. Jaká to bude pomoc! Ježíš je úplně sám, naprosto sám ve své hrozná bídě. Jen Otec je u něho.

Pane, tolika lidem jsi pomáhal, nyní Tě všichni opustili. A Ty jsi vytrvalý, za mne,

abys mi byl cestou a silou. Proto chci myslet na Šimona z Cyreny, až i já jednou budu v utrpení sám. Jak často vidí ten, který je utlačován, že je opuštěn.

V bolestech sám a bez pomoci. Sám v duševním hoři a nepochopen. A přijde-li k někomu se svou bídou, tu mu řekne jeho obličej, jak je nepohodlný. Výraz obličeje a slova praví: »Co je nám do toho.« Pane, v takových hodinách stůj Ty při mně. Pomoz, abych se se svou samotou smířil a neklesal na mysli.

Ano, už sám od sebe nesmím hned běžet k jiným, musím se učit dobrovolně vytrvat sám s Tebou.

A uvědomí-li si jednou jasně má duše, že je vlastně každý sám se svou bídou a že se sám s ní musí vypořádati, že na konci života nikdo nikomu pomoci nemůže, potom mi dej pocítit, že jsi vedle mě. Dej mi poznat, že mne Ty neopouštíš.

VI. ZASTAVENÍ

Veronika podává Ježíši roušku

Pán je úplně opuštěn. Okolo samé nepřátelství, krutost, necitelnost srdce. Je vyčerpán žízní a bolestí; kshroucení unaven na těle a na duši. Kříž jej hrozně tlačí. Je mu, jako by se měl udusit a často se mu všecko zakolísá před očima.

Každý jiný člověk by šel zcela zoufale a pro nic by již neměl smyslu. A když by přišla Veronika a nabídla mu roušku, ani by na ni nepohlédl a dál by se slepě a tupě potácel mimo ni. - Ježíš však, sípaje pod břemenem, má přec tak bdělé a jemné srdce, že dovede vycítit nepatrnou službu této ženy, že ji dovede ocenit a božsky za ni poděkovat. Otře svůj obličej, a rouška, když ji vrátí, nese jeho svaté rysy.

O Pane, jak je Tvé srdce silné a jemné. Tys královská duše, šlechetná nad všecku ušlechtilost, svobodná ode všeho. Tys jediný svoboden mezi námi otroky života

a utrpení. O, učiň svobodným i mě! Kdykoliv stojím v utrpení a chci být slepým a lhostejným vůči lidem okolo sebe, pak drž mé oko jasné a mé srdce prosté sobeckosti, která právě trpícího snadno přepadá. Pomoz mi nemyslet stále jen na sebe. Nesmím se stát náročným, nesmím být břemenem pro druhé, nesmím jim jejich radost kazit proto, že je mi těžko u srdce. Nauč mě vidět každou malou službu lásky, nauč mě ji ocenit a za ni býti vděčen.

Ano, musím se učit, abych sám byl druhým k užitku, neboť tehdy se člověku podaří nejlehčeji přemoci své utrpení, nehledí-li na sebe a pomáhá druhým. Nauč mě o nich přemýšlet a je chápat. Ukaž mi, jak bych mohl získati jejich důvěry, jak bych jim mohl říci dobré slovo, je potěšiti, povzbuditi a jim pomoci.

VII. ZASTAVENÍ

Ježíš klesá po druhé pod křížem

Šimon Cyrenský pomáhal, pomáhal, nakonec však, když se osopil na katany pro jejich ukrutnosti, byl od nich zahnán. Ježíš je opět sám mezi lidem bez slitování. Od své matky musel odjít, jeho učeníci utekli; těch několik věrných je ve velikém množství bezmocno.

Nikdo mu nejde v jeho nouzi na pomoc. Kříž tíží velmi těžce, ale ještě tížeji leží na jeho duši všecken uevděk okolo. S nejryzejší láskou zvěstoval lidem království Boží. Tak mnohý je asi zde, kterého kdy si uzdravil anebo v poušti nasytil. A nyní zuří proti němu, jakoby byl jejich nejhorší nepřítel.

To je to, co ho po druhé tlačí k zemi. Ale veliké světlo září v jeho duši: právě tím, čím mu ubližují, chce je vykoupit. Vstává proto namáhavě opět po druhé a jde dál.

Pane, kéž bych vůbec pochopil, jak veli-

ké jest trpět za jiné! Všecky Tvé bolesti mají skrytou sladkost, poněvadž víš, že z nich prýští požehnání a spása pro nás. Nemohl bych býti téhož smýšlení? Nemohl bych nésti to, co mne tlačí, za druhé? Nemohl bych své starosti, své námahy, své bolesti ve spojení s Tvým vykupitelským utrpením obětovati nebeskému Otci? Za všecky, kteří jsou mi drazí, manžely, děti, rodiče, sourozence - - - Za všecku bídu na širém světě... Za všecko veliké, čisté, svaté, za vše ohrožené nebezpečím... Za to množství, které bloudí, žije ve hříších a ztratilo se...

Kéž bych jasně pochopil, že se i mé utrpení stává požehnáním pro druhé. Že má podíl na síle utrpení vykupitelského. Že svolává Boží milost na druhé a že pomáhá, kde jinak již nic pomoci nemůže. - Ano, pak by bylo utrpení opravdu přemoženo. Pak by bylo přemoženo ve svém nejhlubším kořeni. A místo, abych reptal, měl bych uprostřed bídy radost v srdci, že jsem Božím pomocníkem při díle lásky

a vykoupení. Pane, prosím Tebe z celé duše, nauč mě tomu rozumět. Učiň, aby mé srdce bylo velkodušné, aby tuto nevýslovně velikou lásku pochopilo a dej mu sílu, aby ji také uskutečnilo.

VIII. ZASTAVENÍ

Ježíš mluví k plačícím ženám

I toto způsobuje zázračná svoboda srdce Ježíšova.

Pomyslím-li, jak mu je... Hlava rozrytá trny, tělo rozedrané hlubokými ranami, trýzněné leptajícím potem - - - Jak se skoro až dusí pod břemenem... Okolo nic, než nenávist a posměch, a před ním hrozný konec... Kdybych já byl v takové bídě a kdyby někteří přišli, dělali veliký nářek, litovali mě dlouhými řečmi a s mnoha slzami - - - nejal by mě hněv a netrpělivost?

Ježíšova duše zůstává však přístupná všem a usebraná. - Ač se v něm bolestí všechno chvěje, mluví klidně s ženami a vykonává svůj úřad: poučovat je a napomínat.

Pro každého se dostaví časy, kdy ho tlačí těžká utrpení a všechno se na něm chvěje jejich tíhou. Nervy nechtějí poslouchat a člověk má co dělat, aby je skrotil, aby

něco neprovedly. Dvojnásobná námaha, trápí-li člověka okolí necitelným, nerozumným jednáním.

Až se mi jednou tak povede, pak mi pomoz, Pane, abych zůstal klidným. Silou Tvé trpělivosti chci se opanovat; chci s druhým dobrotivě jednat; i s nerozumnými, necitnými, hrubými.

Chci ve své práci klidně pokračovat; své povolání dále zastávat, byť by mi bylo sebe hůře v duši.

IX. ZASTAVENÍ

Ježíš padá po třetí pod křížem

Brzo po druhém pádu shroutil se Ježíš po třetí. Co tu má člověk říci o takové bídě plné muk? Opakovat dřívější slova? Všecka slova byla by zde planá. Pokus se cítit jako On, co zakouší. Jak je k smrti unaven a co to znamená, klesnout pod takovou tíží, v takovém prostředí po třetí.

Je u konce svých sil. Přes to sbírá se ještě jednou a nese kříž až k cíli.

Tam ale na něho nečeká žádné vykoupení, nýbrž hrozná smrt.

O Ježíši, Ty silný, Ty jsi ve mně a já v Tobě. S Tebou musím umět vytrvat v utrpení, i kdybych myslil, že to už dál nejde. S Tebou musím umět vykonat svou povinnost, i když mi bude připadat sebe těžší. Pomoz mi, abych v soužení neklesal na mysli, abych neutíkal od své povinnosti. A padnu-li, bude-li moje síla ochro-

mena, pak mi pomoz, abych zase vstal.
Nauč mě poznat, že celý náš pozemský
život je stále nové vstávání, stále čerstvé
začínání.

X. ZASTAVENÍ

Ježíš o svůj oděv oloupen.

V šecko mu vzali, jeho svobodu, jeho působení, jeho přátele. Nyní mu berou ještě i čest jeho těla. Nahý a holý je vydán hanbě. Každý nestoudný člověk může si Ho prohlížet a Ho tupit. - Všichni, kteří ho dříve uctívali jako velikého proroka, velebili jako messiáše, přátele, cizinci, veškeren lid vidí Ho v ponížení. Silná je duše Ježíšova; hluboká, nevýslovně šlechetná a jemná; zcela jemný a bdělý jeho pocit cti. Jako žhavé plameny sevřela jej hanba. On však stojí ve vůli Boží a vytrvává.

Pane, tuto hořkou hodinu mi připomeň, až někdy půjde o mou čest, až někdo neuzná mé úmysly a bude mě podezřívati z nekalých pohnutek. Až mi někdo bude utrhat na cti, mé dobré jméno špinit. Až mě zneuznají i ti, kdož jsou mi blízcí a mohli by vědět, jak to myslím.

Tak nevýslovnou hanbu jsi trpěl za mne. Skrze tuto oběť mě posilni v takové hodině! Bůh zná pravdu, v to budu skládat svou naději. Budu spoléhat na to, že moje čest je v jeho ochraně a že mě ospravedlní v pravý čas.

Nenech mě, abych se stal netrpělivým, abych stejné oplácel stejným, abych plísnil, soudil, sám podezříval toho, kdo mi sáhne na čest. - Pomož mi, abych zůstal klidným a spravedlivým a v Tebe důvěřoval.

XI. ZASTAVENÍ

Ježíš přibíjen na kříž

Co se zde děje, je tak hrozné, že by člověk utekl, aby se nemusel na to také dívat. Jak jej katané hřeby přibíjejí a jak vztyčují kříž... O můj Pane a Spasiteli! - Ale nemám práva, abych utíkal, musím zde zůstat. Za mne On trpí.

Na cestě mohl Ježíš alespoň jít, pohybovat se, namáhati se. Nyní je všemu konec. Teď nemůže nic již dělat, než tiše viset a vytrvat. Bolesti v probodených údech, na hlavě a všech hlubokých ranách stávají se stále palčivějšími; žízeň stále krutější mukou, stále větší strach a stísněnost srdce. A nemůže si nijak pomoci, ani sebou pohnouti, nic, naprosto nic, než vydržet a cítit, jak se blíží smrt.

A lidé okolo! - Dábelská nenávist a výsměch jeho nepřátel! Surovost luzy.

O Pane, odpusť mně hříšnému! Vždyť já jsem vinen Tvou bídou. O nedopusť, aby

Tvoje utrpení bylo na mně ztraceno. Dej, aby jeho božská síla a trpělivost ve mně znovu oživila.

Pro každého nastane jednou chvíle, kdy už nemůže nic dělat, nemůže pomoci své cti, své bolesti uleviti, žádného východiska z bídy nalézti. Především bude tomu tak v poslední nemoci, až už člověk bude vědět, že se blíží konec, že lékař už nic nesvede. Tu je každý přibit a nemůže si nijak pomoci. - Může jen jedno učiniti: srdce a vůli soustřediti v Bohu. Držet se pevně, zcela pevně vůle Otcovy a tiše vytrvati. A úplně mu přenechati, zda to spěje k dobrému či hořkému konci.

Pane, až takováto hodina nastane, potom jsi u mně, to vím. Síla Tvého kříže je ve mně a sílí mne.

XII. ZASTAVENÍ

Ježíš umírá na kříži

Tři hodiny trvá utrpení Ježíšovo.

U kříže stojí jeho matka a jeho nejmilejší přítel. »Hle, syn Tvůj,« praví k Ní. »Hle, matka Tvá,« k Janovi. Je to, jako by se zbavoval lásky těchto dvou lidí, kterou jej objímají.

Chce býti sám. Vzal na sebe naši vinu a chce ji sám před věčnou spravedlností zastupovat. Nikdo mu nemá pomáhati. Úplně sám vyřizuje s Bohem tuto hroznou záležitost.

Co se dělo v této době v duši Ježíšově, žádný člověk neví.

Tu volá: »Bože můj, proč jsi mne opustil?« Nikdo neobjasní toto tajemství; jak mohl Boží Syn být opuštěn od Boha! Jen tolik si můžeme říci; až dosud pociťovalo jeho srdce Boží blízkost jako útěchu a podporu. Nyní Ho i ona opustila.

Tak je tu úplně sám a opuštěn. Ode všech opuštěn. Sám s naší vinou stojí tváří v tvář

Boží spravedlnosti. Nikdo nikdy nedomyslí, co to znamená.

Jen jedno Ho drží: neochvějná věrnost k posláni Otcovu a nepochopitelná láska k nám. - A v této lásce se stravuje, až je vše dokončeno.

Dokonáno jest!

Klaním se nekonečné Boží spravedlnosti, před kterou stojím jako hříšník. I Tobě můj Spasiteli, který jsi se mě zastal.

Pane, Tys mě vykoupil: za to Ti děkuji z hloubi srdce. Ty jsi mi také ukázal, jak mám své utrpení nésti a jak je jediné mohu přemoci: láskou.

Jen tehdy je mohu nésti, přijmu-li je z ruky Otcovy tak jako Ty. Budu-li v Otce důvěřovati a jeho se držeti. Pak zůstanu silný, i kdyby mě všechno opustilo. Jen tím je mohu přemoci, učiním-li z něho požehnání pro druhé, jako Ty jsi to učinil. Ponesu-li je a obětuji-li je Otci za své drahé, za všechny, kterým chci pomoci. Pak se stane toto utrpení účastným na všemo-

houcnosti Tvého utrpení, svolá milost Ot-
covu a pomůže i tam, kde jinak již nic
pomoci nemůže. A pak bude i mně po-
moženo; neboť vím, že moje utrpení není
nadarmo, nýbrž požehnáním pro druhé.
A dojde-li to se mnou tak daleko, že už
sám nebudu moci již ničeho dokázati a
budu se na světě cítiti zbytečným, pak
mohu ještě učiniti v pravdě to největší:
s Tebou tiše a obětavě své utrpení, svou
nemohoucnost, ba dokonce i své umírání
za druhé obětovati. Pane, tak se jedine
vykoná to, čeho žádná lidská moudrost,
žádná moc a žádné dobro na světě nemů-
že dokázati: jedine takto bude opravdu
utrpení a smrt přemožena.

XIII. ZASTAVENÍ

Ježíš snímán s kříže

Pán dotrpěl. Je mrtev. Toto zázračné dílo Boží, tento kvetoucí život, plný síly a vší hojnosti, cele silný, cele jemný, je zdolán. Lidsky řečeno měl ještě celý život před sebou. Co by byl Ježíš ještě vykonal, co naučil, kolik by působil a pomáhal, jaká božská plnost života by byla mohla z něho vykvést, kdyby byl prošel celým lidským životem.

Nyní je všecko udupáno.

Ale to právě jest »bláznovství kříže«, že »semeno musí zemřít«, aby z něho vyvstal nejvyšší život, a ti, kteří je udupali, stali se, aniž tomu chtěli, rozsévači spásy.

Pane, toť Tvá odpověď na hořkou otázku: k čemu trpět? - Proč musí člověk trpět, když všecko volá po štěstí a práci? Proč zemřít? - Proč musí člověk odejít, dříve než prožije život? Proč se musí zříci toho, co je mu tak drahé?

Tu je všecka lidská moudrost v koncích. Jedině ve kříži je odpověď. »Semenozraje neploďné, dokud nezemře v zemi.« Všecko naše utrpení, všechny naše oběti a vše naše umírání je nebeská setba. Jsme-li jedno s vůlí Boží, pak povstane z toho život, pro nás i pro ostatní.

Tak tomu chci věřit. Chci důvěřovat a Boha se držet, aby i můj život a moje utrpení a umírání přineslo ovoce věčné.

XIV. ZASTAVENÍ

Ježíš do hrobu uložen

Zaobalili tělo Páně do pláten a položili do hrobu Josefa z Arimathie. Pak zahradili vchod těžkou kamennou deskou a odešli smutni domů.

Nyní vše utichlo. Oddychneme si, že je již konec tohoto hrozného utrpení. Hluboký mír leží kol osamělého hrobu. Mír dokonání. Ten, kdo v něm spí, dokončil s božskou věrností všecko, co mu uložil Otec. Nyní odpočívá po svém díle.

A nám je, jakoby se již ukazovaly záblesky bližící se velikonoční slávy kolem toho tichého místa.

Učedníkům je arciť jinak u srdce. Pro ně je všecka naděje pryč. Pro ně je utrpení a smrt Velkého pátku u konce.

Ale i jim se On brzo ukáže, záře v síle a světle, a oni poznají, »že to všecko musel vytrpěti, aby tak vešel do své slávy«, a že jeho smrt byla cennou za náš život.

Pane, toť ona blahá zvěst, kterou jsi všem přinesl, že po každém Velkém Pátku přijdou Velikonoce. - Že všecko utrpení je pramenem požehnání a že i sama smrt je semenem nového života pro každého, kdo se drží Tebe.

Tomu mě nauč rozuměti. Dej, aby toto přesvědčení ve mně oživilo, až přijdou chmurné hodiny. Pak zvím, že mohu takto utrpení nejen snést, nýbrž i přemoci. V Tobě chci s ním zápoliti a poznati, že z každé udatně probojované hodiny utrpení vychází duše silnější, že z každé prošlé tmy svítí paprsek velikonočního světla. A že každý, kdo takto s Tebou žije a trpí, má ve své hořkosti i podíl na Tvém pokoji.

Pane, nyní mě propouštíš ze svatého okrsku Svého utrpení. Vracím se opět do svého všedního života. Naučil jsi mě, že naše utrpení není žádnou temnou robotou, proti které se marně vzpíráme, nebo v ní ochabujeme a si zoufáme. Je sice trpké, přichází však od Boha a má způsobit naši spásu.

Naučils mě, jak mám svůj kříž nésti s důvěrou v Boha a z lásky k Němu. Naučils mě též, jak je mohu přemoci, tím že je obětuji z lásky za druhé. Proto mi napiš tuto svatou pravdu hluboko do srdce, abych na ni nikdy nezapomněl. A nech ji oživnout zvláště tehdy, až bude čas: v hodině soužení. Potom chci myslet na to, co jsi mi dnes řekl a dle toho i jednat. AMEN.

IMPRIMI POTEST

Dr. Th. Josephus Vlasák, O. Cr.,
generalis et magnus magister.

Pragae, 20. 5. 1938.

NIHIL OBSTAT.

Msgre Dr. Car. Večeřa, censor ex. off.

IMPRIMATUR.

† Josephus, episcopus.

Nr. 4424. Ex Consistorio Episcopali
Brunae 19. 5. 1938.

Toto druhé vydání Křížové cesty našeho Pána a Spasitele vyšlo jako 140. svazek DOBRÉHO DÍLA v březnu 1941. Z němčiny přeložil Dr. V. Sádlo O. Cr. Vytiskla knihtiskárna Frant. Bartoš v Přerově. Na skladě u Marty Floriánové ve Staré Říši na Moravě.

Bylo tištěno: A 100 výtisků na konfekčním chamois, B 900 výtisků na ofsetu. Tento výtisk má číslo

436

DEO GRATIAS